

A nighttime photograph of a street in Roermond, Netherlands. The street is paved with cobblestones and lined with multi-story brick buildings. The buildings have many windows, some of which are illuminated from within, casting a warm glow. A street lamp is visible on the left side of the street, and a car's headlights are visible in the distance on the right. The sky is a deep blue, indicating twilight.

Volop in Beweging

Jaarverslag 2024 – 2025

Gemeentearchief Roermond

COLOFON

Tekst

Medewerkers Gemeentearchief Roermond

Eindredactie

Jac Lemmens

Foto's

Gemeentearchief Roermond, Historiehuis,
Flora Lemmens

Ontwerp en realisatie

Anne Halfers, Grafisch Ontwerpburo Weert

gemeente **Roermond**
archief

GEMEENTEARCHIEF ROERMOND

Swalmerstraat 12

6041 CX Roermond

0475 - 35 96 17

gemeentearchief@roermond.nl

www.archiefroermond.nl

Historie }
HUIS }

HISTORIEHUIS

Neerstraat 11

6041 KA Roermond

0475 - 35 96 17

historiehuis@roermond.nl

www.historiehuisroermond.nl

Volop in Beweging

Jaarverslag 2024 – 2025

Gemeentearchief Roermond

Balans opmaken: een bittere noodzaak

De onteigening van Joods vastgoed in
de gemeente Roermond en het naoorlogs rechtsherstel

Fred Cammaert

Inhoud

Voorwoord	7
Collectie	11
Publiek	15
Educatie	21
Historiehuis	23
Collectie	
Tentoonstellingen	
Publiek	
Educatie	
Samenwerking	
Inspectie	31

VOORWOORD

Jac Lemmens, *gemeentearchivaris Roermond en Weert*

Met dit jaarverslag kijken we ruim twee jaar terug om verantwoording af te leggen aan de gemeenteraad en inzichtelijk te maken wat er is gerealiseerd met de extra middelen vanuit de Erfgoedvisie.

In deze periode zijn belangrijke stappen gezet om de kwaliteit, zichtbaarheid en toegankelijkheid van het gemeentearchief verder te versterken.

Zo werden onder meer:

- nieuwe archiefkasten en koelcel geplaatst in het depot;
- belangrijke delen van de gemeentelijke collectie gerestaureerd en gedigitaliseerd, waaronder het Oud-Stadsarchief, het Hoofdgerecht en de Briefhoofdencollectie;
- de website vernieuwd, zodat deze voldoet aan de actuele overheids-eisen;
- de voorbereidingen getroffen voor een nieuw archiefbeheersysteem met e-depotvoorziening, dat in 2026–2027 wordt ingevoerd;
- erfgoededucatie structureel opgepakt voor zowel jeugd als volwassenen;
- Stolpersteine gelegd, een audiotour ontwikkeld en een boek uitgegeven betreffende de Joodse geschiedenis in Roermond
- bijdragen geleverd aan 80 jaar Bevrijding en het Bevrijdingsfestival Roermond, waaronder een expositie over oorlogsschade in het Roercenter;
- diverse publieksuitgaven gerealiseerd, zoals het boek over architect Joseph Cuijpers, publicaties van Eric Munnicks en bijdragen aan de Spiegel van Roermond;
- het onderzoek naar Joods Vastgoed afgerond, inclusief een publieksvriendelijke uitgave over Joodse en Sinti-slachtoffers;
- voorbereidingen getroffen voor de onthulling van het Sinti-monument op 16 mei 2026 bij de Kapel in 't Zand;
- bijgedragen aan een inclusieve samenleving, onder andere met tentoonstellingen zoals 'Sinti in Roermond en Limburg' en 'Stad en ziel. Levensverhalen in Roermond en Weert'.

Toen ik in 2009 begon als gemeentearchivaris van Weert, was net een langjarig traject voor een nieuwe archiefbewaarplaats in Heythuysen uiteengevallen. Ondanks vele jaren van overleg bleek het voor de kleinere gemeenten financieel niet haalbaar om dit gezamenlijk te realiseren. Samenwerking tussen gemeenten bleek een van de grootste uitdagingen.

Vanaf het begin was voor mij duidelijk dat versterking van regionale samenwerking op archiefgebied van groot belang was. Ik startte klein, met archiefinspectie vanuit Weert, later ook voor Roermond en vervolgens voor de overige gemeenten in Midden-Limburg. Dit leidde uiteindelijk tot een formele samenwerkingsovereenkomst tussen Roermond en Weert (2023) en een uitbreiding van de dienstverlening, waardoor ik tevens gemeente-archivaris werd van de omliggende gemeenten.

Vanuit de twee centrumgemeenten, elk met een eigen archiefbewaarplaats en studiezaal, bedienen we inmiddels alle gemeenten, burgers en onderzoekers met vragen over archieven en collecties van 1250 tot 2000. Vanaf 2026 worden ook Nederweert en Echt-Susteren volledig opgenomen in deze structuur. Hiermee is het archiefwezen in Midden-Limburg toekomstbestendig geworden en is in feite een nieuw Historisch Centrum Midden-Limburg ontstaan.

De bijdragen van de omliggende gemeenten maken het mogelijk om aanvullende activiteiten op te pakken die bijdragen aan de toegankelijkheid, kwaliteit en zichtbaarheid van het archief.

Deze inzet richt zich onder meer op:

- Beheer (materiële verzorging, inventarisatie, e-depot);
- Behoud (restauratie en digitalisering);
- Bestudering (onderzoek en publicaties);
- Beschikbaarstelling (ondersteuning van onderzoekers, studiezaal, educatie en tentoonstellingen);
- Inspectie, toezicht en advies (waaronder KPI-rapportages aan de provincie).

Deze taken maken het gemeentearchief maatschappelijk relevant. Thorbecke benadrukte in 1848 al dat er geen democratie kan bestaan zonder openbare archieven.

Als archivariissen dienen wij zowel de overheid als de burger: wij zien toe op het op orde houden van overheidsinformatie en leveren burgers de gegevens die zij nodig hebben om de overheid te kunnen controleren.

Daarnaast willen we de rijkdom van onze archieven zichtbaar maken om geschiedenis en cultuurparticipatie te bevorderen. Dit tweezijdige doel is vastgelegd in de Archiefwet 1995.

Het zichtbaar maken van onze geschiedenis vind niet alleen plaats in het archief, maar ook grotendeels via het Historiehuis. Dit museum heeft als doel om de geschiedenis van de stad toegankelijk te maken voor een breed publiek, via tentoonstellingen, educatieve projecten en publieksactiviteiten.

Geschiedenis is een oceaan vol verhalen. Die verhalen liggen vaak in onze directe omgeving. Juist dat maakt geschiedenis tastbaar, herkenbaar en verbindend, iets waar de huidige tijd sterk behoefte aan heeft. Geschiedenis is niet van gisteren, maar van vandaag én morgen.

Ik wens u veel leesplezier.

Jac Lemmens, februari 2026

Het team van het gemeentearchief, januari 2026.
Foto: Flora Lemmens

70
ERKOM
TIJLHULPMIDDELEN

Spina-5m1

Ron Ruc

Collectie

De archiefbewaarpplaats vormt het hart van het gemeentearchief. Hier worden de analoge archiefbescheiden bewaard die het handelen van de lokale overheid en het cultuurhistorisch erfgoed documenteren. Deze bescheiden worden conform de Archiefwet opgeslagen.

In 2025 werd verder gewerkt aan de optimalisering van taakgericht werken volgens de Archiefwet. Ook startte de uitwerking van het Collectiehelpverleningsplan (CHV), bedoeld om in het geval van incidenten schade aan collectieonderdelen te beperken en stukken veilig te kunnen stellen.

Het klimaat in de archiefbewaarpplaats wordt continu bewaakt middels monitoring van de temperatuur en relatieve luchtvochtigheid. In 2025 deden zich vrijwel geen afwijkingen voor. Omdat de huidige apparatuur verouderd is, zal in 2026 een aanpassing plaatsvinden om de monitoring verder te stabiliseren en optimaliseren. Conform planning werden testen op schimmel- en ongediertepreventie uitgevoerd. Ook nieuw

binnenkomende archieven werden vooraf gecontroleerd. Vanwege de toestroom van archieven werden voorbereidingen getroffen voor de inrichting van een nieuw depot, inclusief een koelcel conform de richtlijnen voor beeldmateriaal.

In de archiefbewaarpplaats bevinden zich tevens delen van de archieven van Leudal en Roerdalen, waarvoor opslag en uitleen wordt verzorgd. In 2026 wordt ook het archief van Echt-Susteren dat voor overbrenging in aanmerking komt opgenomen; de voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang.

ACQUISITIE

Het Gemeentearchief Roermond beheert circa vijf kilometer archief en een bibliotheekcollectie van meer dan 15.000 titels. Een

goede, geordende en toegankelijke staat van zowel papieren als digitale archieven is essentieel voor het functioneren van de overheid.

De collectie bestaat uit:

- **Gemeentelijke archieven.** Transparantie is een fundament van de democratische rechtsstaat. Gemeenteraden, het parlement en burgers moeten het overheidshandelen kunnen controleren. Die controle staat of valt met een goede documentatie van wat de overheid doet en heeft gedaan.
- **Archieven van andere gemeenten,** zoals Leudal en Roerdalen, die via dienstverleningsovereenkomsten in onze bewaarplaats zijn ondergebracht en beschikbaar zijn in onze studiezaal.

- **Particuliere archieven**, die een cruciale aanvulling vormen op het overheidsarchief. Ze helpen een volledig historisch beeld te schetsen van Roermond en haar inwoners. Denk aan:
 - Archieven van families, verenigingen, stichtingen, parochies en bedrijven
 - Fotoverzamelingen
 - Kranten en knipsels
 Op deze manier zijn archieven een afspiegeling van de samenleving

Overbrenging

De meest recente overbrenging betrof het secretariearchief van de gemeente Roermond (1991–2006) en Eigendommen (1991–2006). Met het oog op de nieuwe Archiefwet, waarin de termijn wordt verkort van 20 naar 10 jaar, werden enkele jongere jaren eveneens opgenomen, zij het tijdelijk met beperkte openbaarheid.

Particuliere aanwinsten

Onder de bijzondere particuliere aanwinsten bevonden zich onder meer:

- Schepenbank Swalmen en Asselt (1350–1795)
- Bisschoppelijk College te Roermond (1851–1968)
- Vereniging Bisschoppelijk College (1957–2010)
- Familiearchief Geradts (16e–20e eeuw)

INVENTARISATIE

Tussen augustus-december 2025 zijn er enkele achterstanden en aanvullingen gewerkt. Daarnaast is de toegankelijkheid op bestaande inventarissen verbeterd door het uitvoeren van correctiewerkzaamheden.

In 2026 zullen de particuliere archieven in de nieuwe depotruimte worden geplaatst, waardoor het essentieel is te weten welke archiefbescheiden er allemaal zijn, deze te ordenen, te beschrijven en online te plaatsen. Hierdoor lag de focus in 2025 op de particuliere archieven die nog niet beschreven zijn.

Voorbeelden van inventarisaties in 2025:

- [Roeivereniging Aeneas](#)
- [Stichting Dorpsraad Maasniel](#)
- [Stichting de Roermondse Kartuizers](#)
- Jules van Binneke
- [Stichting Watersnood December 1993](#)
- [Tabakspijpenfabriek Gubbels](#)
- [Centrale Raad St. Vincentiusvereniging Roermond](#).

OUDESTA ARCHIEF

[In de afgelopen jaren is intensief gewerkt aan de restauratie, conservering en digitalisering van het Oud-Stadsarchief. Hierdoor is het belangrijkste bewaarde archief van Roermond nu voor eenieder toegankelijk vanuit thuis en is het nog beter beschermd voor de toekomst.](#)

[doordat fysieke raadpleging niet meer nodig is.](#)

Het archief vormt de neerslag van het handelen van het stadsbestuur vanaf de late middeleeuwen tot en met de vroegmoderne tijd. Sinds het ontstaan van Roermond in de dertiende eeuw heeft het stadsbestuur archief gevormd. Vuur, vocht, muizen en mensen droegen bij aan de aantasting van het archief door de eeuwen heen. Vooral de eerste stadsbrand van 1554 en gebrek aan adequaat beheer in de negentiende eeuw hadden hun sporen nagelaten. Dit werd waar mogelijk allemaal gerestaureerd om verder verval tegen te gaan.

Het Oud-Stadsarchief omvat resoluties en briefwisseling van de magistraat, privileges, costumen en verordeningen, stukken inzake vermogensbeheer en inkomsten zoals stadsrekeningen, stukken inzake bestuurlijke taken en gedeponeerde archieven (gilden, parochiekerk en pastoor, broederschappen, fundaties en altaren, beurzenstichtingen en instellingen van weldadigheid).

Het project werd 100% gefinancierd door Metamorfoze, het nationale programma van de KB Nationale Bibliotheek (Den Haag) voor het behoud van en duurzame toegang tot het papieren erfgoed.

VRIJWILLIGERS

Onze collecties kan alleen optimaal worden ontsloten dankzij de inzet van een enthousiast en deskundig team van vrijwilligers. Zij ondersteunen het Gemeentearchief bij uiteenlopende werkzaamheden, zoals het invoeren van informatie uit onder meer het notarieel archief en de bibliotheek, het verder toegankelijk maken van archieven, het scannen en sorteren van materiaal en het uitvoeren van diverse praktische taken zoals vouwen en stickeren. Door hun inzet kunnen we onze dienstverlening versterken en is een groot deel van ons erfgoed toegankelijk voor het publiek.

Publiek

STUDIEZAAL

Het gemeentearchief heeft als taak zowel digitale als fysieke archiefbescheiden beschikbaar te stellen aan het publiek. Verschillende archieven zijn gedigitaliseerd en online te raadplegen. Voor deze archieven hoeft de bezoeker dus niet meer de studiezaal te bezoeken. Voor inzage in de overige archiefbescheiden is bezoek aan de studiezaal noodzakelijk.

Verzoeken komen binnen per telefoon, e-mail of tijdens het bezoek. E-mails werden doorgaans binnen twee werkdagen afgehandeld. Er is een grote diversiteit aan verzoeken. Dit kan een aanvraag voor een scan zijn, een foto in hoge resolutie of een vraag over een historisch of genealogisch onderwerp waar de bezoeker meer over wilt weten. Voor veel bezoekers is archiefonderzoek onbekend en zij hebben een helpende hand nodig om wegwijs te worden in de archieven. Naast inzage in archiefbescheiden is dit voor een

onderzoeker een belangrijke reden voor bezoek aan de studiezaal.

Om bezoekers zo goed mogelijk te helpen is de studiezaal alleen op afspraak te bezoeken. Hierdoor kan er voldoende plek en tijd worden ingepland. Bezoekers kunnen online in de inventarissen opzoeken welke archiefbescheiden er zijn en relevante stukken aanvragen. Deze liggen bij een bezoek aan de studiezaal klaar. Ook is er in de studiezaal apparatuur aanwezig zodat bezoekers zelf de bescheiden kunnen kopiëren of scannen.

Naast de dienstverlening voor burgers worden ook interne verzoeken afgehandeld. Hierbij gaat het zowel om informatievoorziening als het uitlenen van dossiers aan collega's. Ook omvat de dienstverlening de uitleen van archiefbescheiden van de archieven van de gemeenten Leudal en Roerdalen die zich in onze archiefbewaarplaats bevinden aan ambtenaren van die gemeenten.

PRESENTATIE EN ACTIVITEITEN

- Het Gemeentearchief stelde beide jaren het pand open tijdens Huiskamerconcerten en Open Monumentendag. Bezoekers kregen rondleidingen door het depot en de middeleeuwse kelders onder het stadhuis.
- In 2024 vond in de Kathedraal de expositie 'Nooit Bevrijd! Sinti in Roermond en Limburg' plaats
- Ook vond in het Roercenter dat jaar een fotoexpositie plaats van enkele niet eerder gepubliceerde oorlogsfoto's uit het fotoboek van Eric Munnicks (zie ook hierna bij publicaties).
- Het archief heeft redactioneel meegewerkt aan de totstandkoming van de [film over Jo Corbeij – Gezicht van een oorlog](#). Geproduceerd door Studio NI. Hiervoor werd ook een avond georganiseerd waarbij de film in première ging en het eerste exemplaar van het boek van John Vaessen, 'Voor hen die hier geen laatste rustplaats mochten hebben'. *Stolpersteine in Roermond'* werd uitgereikt.

- In 2025 werd meegewerkt aan de realisatie van een grafsteen voor Anna Maria Bamberger, een Roermondse Sinti-vrouw
- Op 11 oktober 2025 vond de eerste Limburgse Erfgoed Dag plaats in Heerlen. Het Gemeentearchief verzorgde een presentatie over haar publieksprojecten, samen met Chris Meys van Monumentenzorg en Archeologie.
- In december 2025 werd de nieuwe website gelanceerd, met betere toegankelijkheid, meer zoekmogelijkheden en geactualiseerde informatie.
- Ieder jaar organiseert het Gemeentearchief en Historiehuis het Historisch Platform Roermond, een gratis avond met historische bijdragen over de stad.

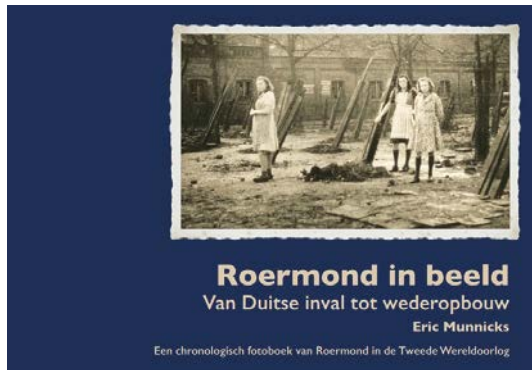
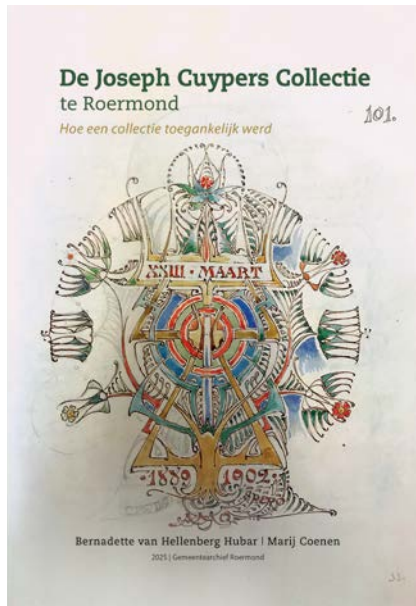
Het programma van 2024:

- *Orgelbouwer Franssen Roermond*
Gijs Hoofs
- *Project 'Ongezien Roermond'*
Birgit Dukers
- *Gans Remunj Bakde*
Bert Thomassen
- *De IJzeren Rijn en oude adresboekjes*
John Spee
- *Muzikale intermezzo's*
Nienke Crijns

Het programma van 2025:

- *Met de noorderzon vertrokken... De plotselinge verdwijning van ex-griffier J.H. Schreurs, éminence grise en loco-burgemeester van Roermond (24 mei 1894)* - Jaak Slangen
- *Belicht verleden. Fotografen in Roermond 1850-1900*
Jos Erdkamp
- *'Voor hen die hier geen laatste rustplaats mochten hebben'. Stolpersteine in Roermond*
John Vaessen
- *'Jo Corbeij - Gezicht van een oorlog', interview met de nabestaanden en makers van de documentaire*
Sjors van den Hombergh
- *Muzikale intermezzo's* -
Chris Dols & Jos Uitdenboogaard

PUBLICATIES

Het archief heeft meegewerkt aan de totstandkoming van de volgende publicaties:

2024

- Fred Cammaert, *Balans opmaken: een bittere noodzaak. De onteigening van Joods vastgoed in Roermond en het naoorlogs rechtsherstel.*
- Eric Munnicks, *Roermond in beeld. Van Duitse inval tot wederopbouw.*

2025

- Bernadette van Hellenberg Hubar & Marij Coenen, *De Joseph Cuypers Collectie te Roermond. Hoe een collectie toegankelijk werd* ([E-boek](#)).
- John Vaessen, *Voor hen die hier geen laatste rustplaats mochten hebben. Stolpersteine in Roermond.*

IN DE MEDIA

2024

- L1 Cultuurcafé: bijdrage over de verandering van winkelstraten, naar aanleiding van het faillissement van Blokker.

- Televisieprogramma: *In de voetsporen van* met Philip Freriks, aflevering *Vechten voor je rechten.*

2025

- L1 Cultuurcafé: bijdrage over (de ontwikkeling van) terrascultuur in Roermond en Europa.

SPIEGEL VAN ROERMOND

Vanuit het Gemeentearchief werd actief aan de Spiegel van Roermond, Jaarboek voor Roermond, meegewerkt door het leveren van redactieleden en schrijven van bijdragen.

SAMENWERKING

Medewerkers van het Gemeentearchief nemen deel aan verschillende samenwerkingen met culturele partners in de stad en de provincie. Zo wordt samengewerkt met Stichting RURA en vormt het deel van het bestuur van de Kring van Archivarissen Limburg (KVAL). Medewerkers namen ook deel aan het Benedelimconvent, de euregionale bijeenkomst van oud- en nieuw-archiefmedewerkers uit Belgisch- en Nederlands-Limburg en het Rijnland. Het Gemeentearchief verzorgt sinds twee jaar de coördinatie daarvan vanuit de KVAL.

Roermond en Weert hebben samen een lange en bewogen geschiedenis

Beide gemeenten hebben al jaren op verschillende vlakken een uitstekende samenwerking. Maar als je in de geschiedenis duikt, blijkt dat de onderlinge verstandhouding in het verleden minder hecht was. Al in 1485 leverde de adellijke familie Van de Marck (Roermond) slag met de familie Van Horne (Weert) bij Tungleroy. Er vielen vele doden en ruim een eeuw na dato werden de doden bij halfvasten nog steeds herdacht met een ommegang rond de Martinuskerk te Weert. In 1789 kwamen 630 Weertenaren verhaal halen in Roermond en gijzelden drie leden van het Hof van Gelre. Het hof had de gemene gronden toebedeeld aan de heren van Chimay, terwijl die altijd voor algemeen gebruik waren geweest van de burgers van Weert. De rechters werden ontvoerd en naar Brussel gebracht. Uiteindelijk liep dit af met een sissier en keerden deze regenten ongedeerd terug naar Roermond.

Wethouders Jos van Rey (Roermond) en Suzanne Winters (Weert).

Een opmerkelijke samenwerking tussen de gemeenten Weert en Roermond. Deze twee historische steden hebben hun krachten gebundeld om de efficiëntie en toegankelijkheid van hun archiefbeheer te verbeteren. Wethouders Suzanne Winters (Weert) en Jos van Rey (Roermond) hebben op 31 mei jl. hun handtekening onder deze historische samenwerkingsovereenkomst gezet. Hiermee worden de archieven behouden voor Midden-Limburg.

Roermond en Weert bundelen krachten in archiefbeheer

Roermond is sinds 2006 de bewaarder van de archieven van de gemeenten Leudal en Roerdalen. Deze rol werd vorig jaar uitgebreid met de toevoeging van de MER-gemeenten (Maasgouw, Echt-Susteren, Roerdalen). Door de toevoeging van de archieven van Maasgouw ontstond er een ruimteprobleem. Hier kwam Weert in beeld, zij hadden ruimte beschikbaar in hun archiefbewaarplaats. Momenteel zijn er ruim 600 strekkende meter archieven opgeslagen in Weert.

Samenwerking biedt mogelijkheden

Archivaris Jac Lemmens: "De samenwerking biedt meer dan alleen gedeelde opslag. Het creëert de mogelijkheid om gezamenlijke projecten uit te voeren op het gebied van digitalisering, publieksbereik en historische exposities. Het bundelen van krachten kan leiden tot meer tentoonstellingen, publicaties en educatieve programma's om het culturele erfgoed van de regio Midden-Limburg te bevorderen.

Van een analoge naar een digitale dienstverlening

Deze samenwerking is niet alleen gunstig voor de gemeenten, maar ook voor de inwoners, studenten, onderzoekers en anderen die geïnteresseerd zijn in deze historische bronnen. Door het verbeteren van de toegankelijkheid en digitalisering van de archieven, wordt het gemakkelijker om op afstand informatie te zoeken en documenten in te zien nu de toegankelijkheid van de archieven door digitalisering verbeterd is.

www.archiefroermond.nl • www.erfgoedhuisweert.nl

NAAM Jac Lemmens **FUNCTIE** Gemeentearchivaris van Weert (2009) en Roermond (2021)
GEBORTEJAAR 1964 **WOONT IN** Sittard
STUDEERDE geschiedenis aan de Radboud Universiteit in Nijmegen (1988) en archiefwetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam (2003) **ZIJN DOCTORAALSCHRIJFT** geschiedenis handelde over 'De joodse gemeente Maastricht' en zijn doctoraalscriptie archiefwetenschappen gaat over 'Het ontstaan van archiefselectie in Nederland' als onderwerp **PUBLICEEERDE** OVER archeologie en muziek- en verenigingsgeschiedenis **SPORT** fervent schaatsers en wielrenners

Educatie

RONDLEIDINGEN

In 2024 en 2025 namen uiteenlopende groepen deel aan rondleidingen: historisch geïnteresseerden, collega's, basis- en middelbare scholieren, en groepen vanuit dagbesteding.

EDUCATIEPROGRAMMA'S

Basisschoolklassen volgden de workshops De Tweede Wereldoorlog in Roermond en Foto's voor de Toekomst. De helft van de klas bezocht de studiezaal en werkte met originele stukken; de andere helft kreeg een rondleiding langs Stolpersteine of bezocht het depot voor fototechnieken.

In 2025 participeerde het Gemeentearchief in het nationale NEXT Wetenschapsfestival waarbij kinderen hun eerste historische onderzoek uitvoerden onder de naam 'Expeditie Ruremunde: Onderzoek het stenen verleden van Roermond'. Met een onderzoeksmap gingen ze eerst veldwerk langs enkele historische panden in de binnenstad

doen om daarna bij de stand dieper in de verschillende archiefbronnen te duiken en hun onderzoek compleet te maken. Daarnaast werden brugklassen ontvangen voor de jaarlijkse Middeleeuwenweek van het Roercollege Schöndeln en ondersteunde het gemeentearchief een activiteit tijdens opROER voor middelbaar scholieren.

STAGIAIRS

In de afgelopen twee jaar heeft het Gemeentearchief samen met het Historiehuis enkele stagiairs ondersteund:

- 2024: student Fontys Lerarenopleiding Geschiedenis (vernieuwing Middeleeuwenweek-lesprogramma).
- 2025: student Zuyd Communication & Multimedia Design (digitaal WOII-verhaal) en twee studenten Fontys Lerarenopleiding Geschiedenis (lesmateriaal bij de film over Jo Corbeij).

Historiehuis Roermond

2024 en 2025 waren voor ons in het Historiehuis Roermond jaren vol verhalen, oude én nieuwe. Samen met bezoekers, vrijwilligers en partners hebben we opnieuw ontdekt hoe rijk de geschiedenis van onze stad is, en hoeveel betekenis die nog steeds heeft voor de mensen van nu.

Een van de hoogtepunten was onze bijdrage aan de herdenking van 80 jaar bevrijding. We vertelden het indrukwekkende verhaal van 'Jo Corbeij – Het gezicht van een oorlog', dat zijn weg vond op schrift en naar het grote scherm. Daarnaast vierden we de kracht van onze eigen taal in de tentoonstelling 'Het verhaal van onze taal. Remunjs, zo gek nog neet'. Een feest van herkenning, dat zorgde voor volop gespreksstof én media-aandacht.

Ook de jongste generaties wisten ons dit jaar weer te vinden. Honderden leerlingen kwamen langs in het kader van 'opROER' en de 'Middeleeuwenweek', momenten waarop

geschiedenis tastbaar en levendig werd. Hun nieuwsgierigheid herinnert ons eraan waarom we doen wat we doen.

We zijn trots op de stappen die we hebben gezet om het Historiehuis eigentijdser en toegankelijker te maken. Een van de grootste stappen die we gezet hebben is de realisatie van onze nieuwe website in 2025. Hiermee zijn we in staat om het verleden van de stad nog toegankelijker te maken en op een aantrekkelijkere manier aan te bieden.

Uiteraard waren er ook uitdagingen. We namen afscheid van drie gewaardeerde gidsen.

Daarnaast slaagden we er op social media nog onvoldoende in om goed aanwezig zijn, in een wereld die steeds meer online leeft.

Terugkijkend overheerst vooral dankbaarheid, voor iedereen die in 2024 en 2025 een stukje van zichzelf in het Historiehuis heeft achtergelaten. Met diezelfde warmte kijken we vooruit: naar nieuwe tentoonstellingen, nieuwe verhalen en nieuwe ontmoetingen.

Samen houden we het verleden levend, voor vandaag en voor morgen.

*Sjors van den Hombergh
Conservator Historiehuis Roermond*

Het in 2024 ontvangen olieverfschilderij van de 21-jarige Tiny Straus door Jules Rummens.

Collectie

De basis van het Historiehuis Roermond wordt gevormd door de collectie **Stadsgeschiedenis**. Deze collectie omvat ruim 5.500 objecten die samen het verhaal vertellen van Roermond en haar inwoners. Van het dagelijks leven tot bijzondere gebeurtenissen door de eeuwen heen.

De collectie wordt zorgvuldig beheerd en bewaard in het depot van het Cuypershuis, en ontsloten via de website van het Historiehuis. Vanuit deze rijke verzameling put het Historiehuis inspiratie voor tentoonstellingen, educatieve projecten en activiteiten die het verleden van de stad tot leven brengen.

Het Historiehuis Roermond ontvangt regelmatig schenkingen van particulieren. Iedere aanbieding wordt zorgvuldig beoordeeld op relevantie voor de collectie Stadsgeschiedenis. Door het beperkte budget kan het Historiehuis geen objecten aankopen en is het dankbaar voor de betrokkenheid van schenkers die bijdragen aan het behoud van het Roermondse verleden.

Om te zorgen dat zoveel mogelijk bijzondere stukken uit onze collectie de kans krijgen om gezien, bewonderd en beleefd te worden stelt het Historiehuis regelmatig objecten in bruikleen aan musea, instellingen en tentoon-

stellingen beschikbaar. Door deze samenwerkingen komt het verleden van Roermond tot leven, ook buiten onze eigen muren.

Belangrijke ontwikkelingen in 2024 en 2025 zijn:

- Via het legaat van de familie Straus ontving het Historiehuis in 2024 een bijzondere schenking, een olieverfschilderij van kunstenaar Jules Rummens met daarop de 21-jarige Tiny Straus afgebeeld.
- In 2025 heeft het Historiehuis Roermond een bijzondere stap gezet in het digitaal behoud van ons erfgoed: *de Romeinse helm uit onze collectie is volledig in 3D gescand*. Met deze scan kunnen we het eeuwenoude topstuk niet alleen beter bestuderen en bewaren, maar ook digitaal presenteren aan een breed publiek.
- Het Historiehuis Roermond is er trots op dat het, na een lange en zorgvuldige zoektocht, *het originele exemplaar van de*

bevrijdingsfilm van Roermond heeft weten te traceren. Deze unieke historische opname is vervolgens professioneel gedigitaliseerd, wat heeft geleid tot een aanzienlijk verbeterde beeldkwaliteit ten opzichte van de tot nu toe bekende versie. Dankzij deze digitalisering kan deze monumentale film nu duurzaam bewaard blijven voor toekomstige generaties én breed toegankelijk worden gemaakt voor het publiek. Een waardevolle aanwinst voor het historisch geheugen van Roermond!

- Het Historiehuis mocht in 2025 meerdere aanwinsten verwelkomen. Een van de meest bijzondere is een *gipsen exemplaar van het Limburgse verzetsmonument*, een waardevolle toevoeging aan de collectie die herinnert aan moed en verzet. Deze en andere schenkingen verrijken ons verhaal van de stad en haar bewoners.

- Het Historiehuis Roermond deelt zijn collectie graag met anderen. Zo waren *het Corpus Juris Civilis en een (beuls) zwaard uit onze verzameling te zien in de tentoonstelling 'Bourgondiërs in Limburg' in het Limburgs Museum.* Op deze manier blijft onze geschiedenis niet alleen in Roermond, maar leeft zij in heel Limburg verder.
- Het Historiehuis Roermond streeft ernaar om zoveel mogelijk objecten uit het depot te halen en ze zichtbaar te maken binnen hun historische context. Zo krijgt het Roermondse verleden opnieuw een gezicht in de stad zelf. *Een mooi voorbeeld is de langdurige bruikleen van de baton van Max Guillaume (1877-1944), die nu een prominente plek heeft in het harmoniepaviljoen van de Koninklijke Harmonie Roermond.*

Tentoonstellingen

Naast het collectiebeheer wordt de kern van de activiteiten van het Historiehuis bepaald door het realiseren van tentoonstellingen.

Naast de vaste tentoonstelling 'Roermond: Stad met een andere geschiedenis', vinden er in het souterrain diverse wisseltentoonstellingen per jaar plaats, die verdieping bieden bij historische thema's uit onze geschiedenis.

- In de eerste helft van 2024 opende het Historiehuis de tentoonstelling *'Top-down: Twee eeuwen Roermond in beeld'*. Via luchtfoto's en dronefilms werd de historische ontwikkeling van Roermond getoond, in vier thema's vanuit het vogelperspectief. De tentoonstelling vormde het openingssalvo van onze nieuwe conservator Sjors van den Hombergh.
- Het jaar werd afgesloten met de fototentoonstelling *'De Tweede Wereldoorlog in Limburg in vijftig foto's'*. In vijftig foto's, afkomstig uit de collecties van particulieren en instellingen uit heel Nederland, werd het verhaal van Limburg gedurende de periode 1940-1945 verteld en in beeld gebracht. Deze tentoonstelling was een voorproefje voor het jaar 2025, waarin we 80-jarig bevrijding vieren.

- In de eerste helft van 2025 was de succesvolle tentoonstelling *'Het verhaal van onze taal: Remunjs, zo gek nog neet'* te zien in het Historiehuis. De tentoonstelling bracht het unieke karakter van het Roermonds dialect op een levendige manier in beeld. Dankzij de herkenbare thema's en de actualiteit van het onderwerp trok de tentoonstelling veel belangstelling, niet alleen van bezoekers, maar ook van de media, die het verhaal van onze eigen taal volop in de schijnwerpers zetten.
- In het kader van de Prinsjesdagactiviteiten in Roermond werd het Historiehuis gekozen tot locatie voor de fototentoonstelling *'Van Roermond naar Den Haag: Politiek in woord en beeld'*. Bezoekers konden genieten van een selectie van de meest indrukwekkende politieke foto's van het parlementaire jaar 2025. Daarnaast werden enkele Roermondse politici uitgelicht die hun sporen hebben verdiend in Den Haag. Een tentoonstelling die landelijke politiek en lokale trots op een inspirerende manier samenbracht.

- Aan het eind van 2025 presenteerde het Historiehuis Roermond, in samenwerking met het Gemeentearchief Weert, de tentoonstelling 'In Beeld: Stad & Ziel – Levensverhalen uit Roermond en Weert'. Deze tentoonstelling laat zien hoe mensen hun stad maken, en hoe diezelfde stad op

haar beurt zijn inwoners vormt. Aan de hand van persoonlijke verhalen, foto's en bijzondere objecten ontdekten bezoekers de wederzijdse wisselwerking tussen mens en stad, een herkenbaar én verrassend perspectief op het leven in Roermond en Weert.

Publiek

Het Historiehuis Roermond organiseert ieder jaar diverse publieksactiviteiten om inwoners en bezoekers te betrekken bij het Historiehuis en de rijke geschiedenis van onze stad.

Van lezingen en rondleidingen tot workshops en thematische evenementen, we brengen het verleden tot leven voor een breed publiek. Deze activiteiten vinden niet alleen plaats in het Historiehuis zelf, maar ook op bijzondere locaties in en rond Roermond, zodat de geschiedenis letterlijk en figuurlijk dichterbij de mensen komt.

- In het randprogramma van de tentoonstelling 'Top-down' organiseerde het Historiehuis in 2024 tweemaal een drone-workshop bij Plantage Blankwater, waarbij kennis over drones centraal stond.

Naast het theoriegedeelte mochten de deelnemers ook zelf ervaren wat het is om een drone te besturen.

- Naast grootschalige publieksactiviteiten draagt het Historiehuis ook bij aan kleinschalige initiatieven. Conservator Sjors van den Hombergh gaf in 2024 een presentatie voor het hartverwarmende initiatief 'Klavertje vier – Broodnodig'.
- Ieder jaar in mei organiseren het Historiehuis en het Gemeentearchief Roermond samen het Historisch Platform Roermond. In een goed gevuld Royal Theater geniet het publiek van een inspirerende avond

vol lezingen, muziek en levendige discussies. De gevarieerde programmering zorgt voor een mooie mix van kennis, cultuur en ontmoeting, precies waar het Historisch Platform voor staat.

- In het kader van 80-jaar bevrijding werd in 2025 een succesvolle bijeenkomst georganiseerd voor de Zomercursus van het Servicegilde Roermond. De bijeenkomst vond plaats in het Royal Theater en bestond uit lezingen en films.

- 2025 werd afgesloten met de lancering van de nieuwe website van het Historiehuis. De website biedt tal van mogelijkheden om de geschiedenis van Roermond toegankelijk te maken voor een divers publiek. Tevens voldoet de website aan de eisen van de WCAG 2.1 en digitale toegankelijkheid.

Educatie

Het Historiehuis Roermond vindt het belangrijk dat de geschiedenis van onze stad blijft leven, niet alleen vandaag, maar ook voor de generaties van morgen.

Daarom delen we onze kennis graag met jong en oud. We doen dit door educatieve activiteiten te organiseren en er aan bij te dragen, zodat leerlingen en studenten de rijke historie van Roermond op een boeiende manier kunnen ontdekken. Daarnaast begeleiden we regelmatig stagiaires en scholieren bij hun stage of onderzoek. Zo bouwen we samen aan een toekomst waarin het verleden blijft inspireren.

- Ook deze jaren mocht het Historiehuis weer honderden leerlingen verwelkomen tijdens onze educatieve programma's. In het kader van *opROER* werkten we samen met de Bibliotheek Bibliorura aan een afwisselend programma vol verhalen, ontdekking en lokaal erfgoed.
- Daarnaast stond de jaarlijkse *Middeleeuwenweek* opnieuw garant voor levendige lessen over het leven in vervlogen tijden.

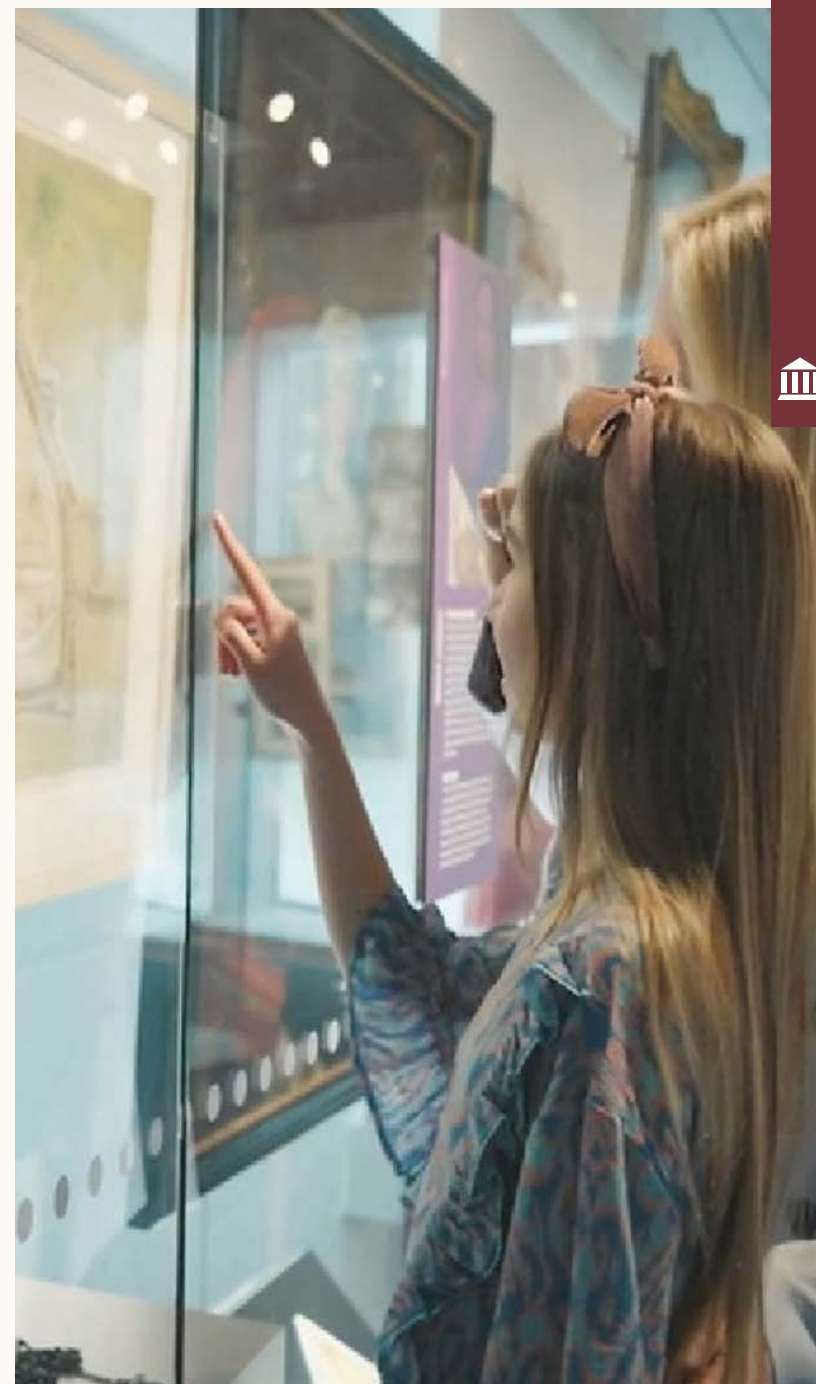
- Honderden bezoekers hebben ook de afgelopen jaren weer genoten van een rondleiding door het Historiehuis. Onze enthousiaste gidsen namen groepen mee langs de rijke geschiedenis van Roermond en de regio. De rondleidingen worden op aanvraag en tegen betaling verzorgd, zowel voor individuele groepen als voor vaste partners. Naast de incidentele rondleidingen ontvingen we ook dit jaar weer vertrouwde gezelschappen, zoals o.a. *De Zonnebloem*, *de studenten van de Betty Reis Comprehensive school* en *de NT2-studenten* van Gilde Opleidingen Roermond.
- Het Historiehuis en Gemeentearchief mochten weer een mooi aantal stagiaires verwelkomen. Hun bijdragen waren even divers als inspirerend: van *bronnenonderzoek voor het project 3 premiers*, *het ontwikkelen van een lesprogramma over Jo Corbeij tot het schrijven van een profielwerkstuk over de impact van oorlogsschade op Roermondse gebouwen*. Dankzij hun enthousiasme en frisse blik bleef het Historiehuis een boeiende leerplek waar geschiedenis en educatie hand in hand gaan.

Samenwerking

Het Historiehuis Roermond organiseert jaarlijks in samenwerking met verschillende partners een breed scala aan educatieve activiteiten voor jong en oud, zowel in het Historiehuis zelf als op diverse locaties in de stad en regio.

Daarnaast draagt het actief bij aan historische evenementen en projecten buiten de eigen muren.

- Sinds 2023 heeft het Historiehuis een officiële samenwerking met het Servicegilde Roermond. In het kader van deze samenwerking verzorgde de conservator van het Historiehuis Roermond, zoals gebruikelijk, de introductielessen voor de succesvolle cursus *'Leer mij Roermond kennen'*. Als officiële partner van deze cursusreeks over de rijke geschiedenis van onze stad draagt het Historiehuis graag bij aan het vergroten van kennis en waardering voor Roermonds verleden. De samenwerking met het Servicegilde blijft een waardevolle manier om het verhaal van Roermond levend te houden.

Inspectie

Het Gemeentearchief Roermond voerde samen met Weert toezicht uit bij gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in Midden-Limburg.

De inspectietaak is gebaseerd op artikel 30, lid 1 van de Archiefwet 1995. De gemeentelijke Archiefverordening schrijft tweejaarlijkse rapportage aan de gemeenteraad voor.

Sinds de Wet Revitalisering Generiek Toezicht (2012) vindt provinciaal toezicht vooral pas-sief plaats, waardoor horizontale verantwoor-ding richting gemeenteraad en Gedeputeerde Staten belangrijker is geworden.

De archivaris houdt toezicht op:

- informatiebeheer van niet-overgebrachte archieven,
- de correcte vorming, bewaring en toegan-kelijkheid van informatie in werkprocessen,
- het beheer van eenmaal overgebrachte archieven, met focus op duurzame toe-gankelijkheid, integriteit en authenticiteit.

Uitgevoerde of gestarte inspecties (2024–2025)

Gemeenten

- Gemeente Roermond
- Gemeente Echt-Susteren
- Gemeente Maasgouw
- Gemeente Roerdalen
- Gemeente Leudal
- Gemeente Beesel
- Gemeente Weert
- Gemeente Nederweert

Gemeenschappelijke regelingen

- Serviceteam MER
- Grenspark Maas-Swalm-Nette
- RISSE Groep
- Westrom
- RD Maasland

- ICT NML / ECGeo
- BsGW

Naast de inspectietaak vervult het gemeente-archief ook een adviserende rol. Deze advise-ring richtte zich op het ondersteunen van gemeenten en samenwerkingsverbanden bij het duurzaam en verantwoord beheren van informatie. Dit gebeurde onder andere door:

- mee te denken over de inrichting en implementatie van e-depots;
- te adviseren bij selectielijsten en vernietigingsprocessen.

STADSBIBLIOTHEEK

BIBLIOTHEEK
HISTORIEHUIS
BRASSERIE

TIFFILL
Shop
PEACE